

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 635/2022-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Frederikou Birkovou, Strojárska 11/C, Košice, proti postupu Okresného súdu Košice I v konaní sp. zn. 36C/2/2019 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Košice I v konaní sp. zn. 36C/2/2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Košice I **prikazuje** v konaní sp. zn. 36C/2/2019 konať bez zbytočných prietahov.
3. Okresný súd Košice I **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **410,26 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. novembra 2022 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhoval prikázať okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietahov, priznať finančné zadosťučinenie 500 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou doručenou okresnému súdu 9. januára 2019 domáha ako prehlasovaný vlastník bytu v bytovom dome rozhodnutia, že uznesenia, o ktorých sa hlasovalo na schôdzi vlastníkov bytového domu 10. decembra 2018, sú neplatné. Pojednávanie bolo nariadené 11. apríl 2022. Tri pojednávania súd zrušil z dôvodu epidemiologických opatrení a čerpania dovolenky zákonnej sudkyne. Spis bol v priebehu šiestich mesiacov pridelený trom rôznym sudcom. Podľa sťažovateľa vec nie je zložitá. Sťažovateľ upozornil na prieťahy v konaní sťažnosťami na prieťahy adresovanými predsedovi súdu 26. októbra 2020 a 23. októbra 2022. Vo veci nie je právoplatne rozhodnuté.

II.

Postup v konaní

3. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 635/2022 z 10. novembra 2022 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu. Podľa § 56 ods. 6 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd doručil ústavnú sťažnosť účastníkom konania na vyjadrenie.

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

4. Okresný súd vo vyjadrení uviedol, že celková dĺžka konania bola ovplyvnená značným počtom žalovaných, personálnymi obmedzeniami týkajúcimi sa prechodu sudcov na výkon funkcie na Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) a nepriaznivou pandemickou situáciou. Ďalej skonštatoval, že bol v namietanom konaní aktívny len v počiatočnom štádiu konania, pričom od 20. októbra 2020 do 19. júla 2021 bol v konaní nečinný. Prvé pojednávanie v namietanom konaní sa uskutočnilo po dva a pol roku od podania žaloby.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

5. Sťažovateľ namieta, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

6. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy: *„Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.“* Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru: *„Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.“*

7. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“.

V obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07, III. ÚS 233/2022), čo umožňuje preskúmať ich namietané porušenie spoločne.

8. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre účastníkov [II. ÚS 32/02, obdobne rozsudok ESĽP zo 16. 12. 2003 vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 58172/00]. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (čl. 17 Civilného sporového poriadku).

9. Predmetom namietaného konania je určenie neplatnosti uznesenia schôdze vlastníkov bytov bytového domu. Ústavný súd konštatuje, že namietané konanie tvorí bežnú a štandardnú agendu rozhodovania všeobecných súdov, teda nie je po právnej stránke zložitá. Ústavný súd však zohľadnil, že na strane žalovaných vystupuje viacero účastníkov konania, čo robí podľa judikatúry ESĽP (rozsudok ESĽP z 8. 7. 1987 vo veci H. proti Spojenému kráľovstvu) konanie procesne náročnejším a môže ovplyvniť celkovú dĺžku konania. Vec sťažovateľa podľa § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii v spojení s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávaní, hlavných pojednávaní a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu nespadá do kategórie privilegovaných právnych vecí.

10. Ústavný súd v okolnostiach veci nevidí dôvod konštatovať, že by k neprimeranej dĺžke prispel aj sťažovateľ. Sťažovateľ na zbytočné prietahy predsedu okresného súdu opakovane upozornil v rámci sťažnosti z 26. októbra 2020 a 23. októbra 2022.

11. Ústavný súd vychádzal zo svojej ustálenej rozhodovacej praxe, podľa ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania. Ústavný súd posudzoval celkovú dĺžku konania od podania žaloby 10. januára 2019, teda tri roky a desať mesiacov. Okresný súd procesne plynulo postupoval v počiatočnej fáze konania, v rámci ktorej prevažujú úkony súdu v písomnej forme. Sťažovateľ bol po mesiaci od podania žaloby vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku. Žalobu súd následne doručoval 50 žalovaným. Následné vyjadrenia doručoval sťažovateľovi. Sťažovateľ sa návrhom z 30. júna 2020 domáhal zmeny strán sporu u žalovaných v 22. a 23. rade. Okresný súd poučil sťažovateľa o okruhu pasívne legitimovaných účastníkov konania 6. októbra 2020. Žalovaní sa na v žalobe uvedených adresách nezdržiavali a súd lustraval ich pobyt v evidencii obyvateľov. Ústavný súd vytyka súdu neefektívnosť pri doručovaní písomností. Podľa názoru ústavného súdu mohol okresný súd zvážiť postup podľa § 8b zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 182/1993 Z. z.“) a využiť možnosť zákonného splnomocnenia pre žalovaných,

ktoré okrem iného umožňuje doručovanie písomností len správcovi (IV. ÚS 1/2022). Zastúpenie vlastníka správcom a spoločenstvom sa rozširuje aj na konanie iniciované vlastníkom bytu a nebytového priestoru, ktorý bol prehlasovaný (čo je predmetom namietaného konania), pričom takéto zastúpenie bude trvať až do momentu, kým sa pred súdom nepreukáže rozpor záujmov správcu so záujmami zastúpených vlastníkov [§ 9 ods. 7 v spojení s § 9 ods. 8 písm. a) zákona č. 182/1993 Z. z.].

12. V namietanom konaní došlo k opakovanej zmene zákonného sudcu z dôvodu karierného postupu sudcov (10. novembra 2020, 12. apríla 2021 a 7. mája 2021). K pružnosti vybavenia veci neprispelo odročenie pojednávania 9. decembra 2021 v dôsledku mimoriadnych opatrení prijatých v súvislosti so šírením nákazlivej ľudskej choroby COVID-19. Okresný súd sám uznal ako obdobie nečinnosti časový úsek od 20. októbra 2020 do 19. júla 2021 (deväť mesiacov). Prvé pojednávanie v namietanom konaní sa uskutočnilo 11. apríla 2022, teda po dva a pol roku od podania žaloby.

13. Je evidentné, že okresný súd nepostupoval v konaní plynulo. Dĺžku konania okresný súd ospravedlňoval objektívnymi skutočnosťami, a to personálnymi obmedzeniami týkajúcimi sa preloženia sudcov na výkon funkcie na krajský súd. Ústavný súd v tejto časti uvádza, že systémové nedostatky pri správe súdnictva vrátane tých, ktoré súvisia so zmenou zákonného sudcu bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prieťahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov nie je pomenovanie príčin prieťahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu (III. ÚS 103/2021).

14. Je nepochybné že nepriaznivá epidemiologická situácia prispela k celkovej dĺžke konania, no aj v čase pandémie musia byť chránené základné ľudské práva a slobody, a preto ani nepriaznivá epidemiologická situácia nemôže ohroziť právne záruky sťažovateľa na právoplatne rozhodnutie veci (III. ÚS 573/2021), a teda nemôže byť univerzálnym dôvodom na nekonanie súdov a nepredstavuje zásadnú prekážku pre fungovanie súdnictva (III. ÚS 421/2020, III. ÚS 695/2021). Ústavný súd tiež konštatuje, že dĺžka súdneho konania by mala v „rozumnej miere“ zodpovedať intenzite faktorov, ktoré môžu konanie predlžovať (III. ÚS 49/01). V súlade s judikatúrou ESĽP je ukončenie súdneho konania v primeranom čase základným ľudským právom (rozsudok ESĽP z 29. 5. 1986 vo veci Deumeland proti Nemecku, sťažnosť č. 9384/81). Aj napriek nepriaznivej pandemickej situácii je nariadenie termínu pojednávania po dva a pol roku ústavne neakceptovateľné.

15. Ústavný súd prihliadal na judikatúru ESĽP, podľa ktorej dĺžka konania na jednom stupni by rozhodne nemala presahovať obdobie troch rokov (rozsudok z 20. 6. 2006 vo veci Obluk proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 69484/01). Vzhľadom na uvedené ústavný súd vyslovil porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Okresný súd vo vyjadrení uviedol, že vo veci nie je nariadený termín pojednávania. Z uvedeného dôvodu preto ústavný súd považoval za adekvátne doplniť ochranu aj o uloženie príkazu okresnému súdu vo veci konať [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde].

16. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

17. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 500 eur, ktoré odôvodňuje nečinnosťou a neefektívnou činnosťou okresného súdu. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

18. Po zohľadnení konkrétnych okolností prípadu, najmä doterajšej dĺžky konania pred okresným súdom, konštatovanej neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu, existencie objektívnych, náhle vzniknutých a nepredvídaných prekážok v súvislosti s opatreniami na zabránenie šírenia ochorenia COVID-19, ako aj predmetu sporu, ústavný súd dospel k záveru, že vyslovenie porušenia sťažovateľových práv, ako aj príkaz konať okresnému súdu bez zbytočných prieťahov je v danom prípade dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto sťažnosti sťažovateľa v tejto časti nevyhovel.

IV. Trovy konania

19. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 410,26 eur. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je 193,50 eur a hodnota režijného paušálu je 11,63 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. decembra 2022

**Peter Straka
predseda senátu**